

مجمع الفوائد

في

شرح الفوائد

تقريرات درس رسائل

استاد موسوی تهرانی

با تصحيح معظم له

جلد نهم

سر شناسه: موسوی تهرانی، رسول، ۱۳۱۵- شارح.
عنوان و پدید آورنده: مجمع الفوائد فی شرح الفرائد: تقریرات درس رسائل موسوی تهرانی / تقریر و تحقیق
مؤسسه آیه الله العظمی بروجردی؛ ویراستار: پرویز رستگار
مشخصات نشر: قم: طبّا، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری: ج.
شابک:

ISBN - ۹۷۸ - ۹۶۲۸۹۰ - ۰ - ۴ (دوره)

ISBN - ۹۷۸ - ۹۶۰۲۶ - ۰ - ۵ (ج. ۹) ریال ۱۵۰۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: فهرست نویسی بر اساس جلد نهم: ۱۳۹۴.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ق. فرائد الأصول: تقد و تفسیر.

موضوع: اصول فقه شیعه - قرن ۱۳ق.

شماره افزوده: انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ق. فرائد الأصول: شرح.

کتابشناسی: روده: رستگار، پرویز، ۱۳۴۰ - ویراستار

شناسه افزوده: موسسه آیه الله العظمی بروجردی

رده بندی دکنکر: ۱۳۹۰ ۲۸۱ ۸ الف ۱۵۹/ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۰ ۳۱۲۸

شماره کتاب شناسی: ۳۱ - ۱۳۹۵

مجمع الفوائد فی شرح الفرائد

ج ۹

الطبعة الثالثة

تقریرات درس رسائل موسوی تهرانی

تقریر و تحقیق:
ویراستار:
ناشر:
لیتوگرافی:
چاپخانه:
نوبت چاپ:
سال نشر:
شابک دوره:
شابک ج ۹:
شمارگان:
بها:

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

مؤسسه آیه الله العظمی بروجردی: قم، خیابان چهار مردان، کوچه ۶، پلاک ۱۹۷.

تلفن: ۳۷۷۵۴۲۸ صندوق پستی: ۶۶۶۵۸ - ۳۷۱۳۷

مقدمه

با رجوع به منابع و ادله معتبر و بررسی شواهد تاریخی، می‌توان به این حقیقت دست یافت که امام باقر و امام صادق علیهما السلام، بنیانگذاران علم اصول فقه بوده‌اند، زیرا هرچند پیش از دوره امامت این دو بزرگوار، مسائل اصولی به انگیزه‌های گوناگون مورد استفاده و استناد قرار می‌گرفتند، اما تا آن هنگام، تدریس نمی‌شدند و کتاب مازنی هم در این باره تألیف نشده بود. در عصر این دو بزرگوار - در پایان قرن اول و آغازین دوم هجری قمری - به دلیل دگرگونی‌های رخ داده در اوضاع و شرایط سیاسی آن روزگار و انتقال قدرت از امویان به عباسیان، فرصت خوبی برای تشنگان حق و حقیقت پدیدار شد تا از اقیانوس بی‌کران علوم و معارف اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام بهره‌مند شده، جرعه‌های فراوان بنوشند. از این‌رو، امام باقر علیه السلام و سپس امام صادق علیه السلام با استفاده از آن موقعیت حساس که نقطه اوج حرکت و خیزش علمی شیعه در قرن اولیه تاریخ اسلام به شمار می‌رود، حوزه‌های درسی برپا کرده، به تعلیم و تربیت شاگردان پرداختند. آن‌ها در این محافل علمی که در بر گیرنده صدها دانشمند بزرگ علوم اسلامی بود، شاخه‌های مختلف علوم - از جمله، دانش اصول و قواعد مربوط به آن - را تبیین و تشریح می‌فرمودند.

در این دوره، گروه بسیاری از اصحاب برجسته ائمه علیهم السلام، دست به جمع‌آوری روایات و احادیث فراوانی زدند که مشتمل بر قواعد اساسی اصولی بودند و

صادقین علیهم السلام آن‌ها را املا کرده بودند. بعدها این مجموعه قواعد اصولی به دست علمای متأخر به صورتی کامل‌تر گردآوری و در قالب تألیفات و تصنیفات مستقل اصولی به حوزه‌های علوم دینی عرضه شدند که از آن جمله، می‌توان این‌ها را نام برد: الف - اصول آل الرسول صلی الله علیه و آله، تألیف سید هاشم بن زین العابدین خوانساری اصفهانی رحمته الله (متوفای ۱۳۱۸ق). ب - الاصول الاصلیه، تألیف سید عبدالله بن محمد رضا حسینی خاظمی مشهور به محدث شبری (متوفای ۱۲۴۲ق). ج - الفصول المهمة فی اصول الاثمة، تألیف شیخ حر عاملی رحمته الله (متوفای ۱۱۰۴ق).

اگر تاریخ اصول را از زاویه چهره‌نمایی دانشمندان این عرصه در حوزه علم و اندیشه بررسی کنیم، شیخ انصاری رحمته الله را شخصیتی بی‌مانند می‌یابیم که در قرن سیزدهم هجری با تصنیف کتاب «فرائد اصول» تحول بنیادینی در علم اصول پدید آورد.

در میان فرزاندگانی که در سال‌های خیر، در زمینه تدریس کتاب ارزشمند یاد شده، چهره ماندگار داشته‌اند، استاد بزرگوار و با تقی، حضرت آیت الله موسوی تهرانی رحمته الله است، معظم له بیش از چهل سال و در قالب تقریباً ده دوره، به تدریس رسائل اشتغال داشته، بارها آن را از آغاز تا پایان تدریس داده‌اند.

از این‌رو، مؤسسه حضرت آیت الله العظمی بروجردی رحمته الله - با عنایات و توجهات حضرت آیت الله علوی بروجردی رحمته الله - بر آن شد، تا جلد نهم این شرح گران سنگ را - با نام «مجمع الفوائد فی شرح الفوائد» که در بر دارنده نیمه اول بحث برائت است - به زیور چاپ و نشر، آراسته کند.

در پایان، لازم است از محققانی که همه تلاش و کوشش خود را در به بار نشستن این اثر گران سنگ به کار بسته‌اند - به ویژه، از حجة الاسلام و المسلمین عباسعلی رحیمی که در تحقیق، تصحیح و نظارت بر نشر این کتاب، نقشی مؤثر

داشته‌اند و نیز از آقایان شیخ محمد رسولی، سید محمد یوسفی، کمال ساکی و سید محمد امام که در تحقیق، استخراج منابع و مقابله و احمد شاه‌حسینی که در تایپ و صفحه‌آرایی ما را یاری کرده‌اند - سپاسگزاری کنیم و از خداوند متعال، کامیابی روز افزون آنان را خواستار باشیم.

مؤسسه حضرت آیت الله العظمی بروجردی رحمته الله

www.ketab.ir

فهرست اجمالی

۱۵	مقصد سوم: شک
۱۹	مکلف و احتیاط
۳۵	شک و تحقیق
۵۱	تقدم اماره بر اصل
۶۷	مصنف و توجیه تسامح پیش گفته
۸۳	دنباله توجیه مصنف
۱۰۱	پادرمیانی اماره و برداشته شدن موضوع اصل
۱۲۳	مقام اول: شک در تکلیف (شبهه تحریمیه) - برائت، احتیاط، تخییر
۱۲۵	اصول عملیه
۱۴۷	ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (آیات)
۱۴۹	اولین دلیل هواداران برائت با استدلال به قرآن (آیه اول)
۱۷۱	دنباله آیه اول
۱۸۵	دومین آیه
۱۹۷	دنباله دومین آیه
۲۱۵	سومین و چهارمین آیه
۲۳۱	پنجمین آیه
۲۴۱	ششمین آیه
۲۴۹	ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (سنت)
۲۵۱	دومین دلیل هواداران برائت (سنت)
۲۷۱	دنباله بررسی حدیث رفع
۲۹۳	تقدیر مؤاخذه در حدیث رفع، یا جمیع الآثار؟

۳۰۱.....	نقد در تقدیر بودن مؤاخذه در حدیث رفع.....
۳۱۱.....	مقصود از آثار در حدیث رفع.....
۳۲۵.....	پاسخ مرحوم شیخ به دیگر نقدهای حدیث رفع.....
۳۳۵.....	شارع مقدس و گستره وضع و رفع احکام.....
۳۴۲.....	خودنمایی‌های گوناگون رفع آثار.....
۳۵۱.....	معنای رفع حسد در حدیث رفع.....
۳۵۷.....	بررسی طیره، حسد و ظن در حدیث رفع.....
۳۷۵.....	بایده‌های شبهات حکمیة تحریمیه در سه روایت.....
۳۹۱.....	بررسی سه مستند دیگر برائتی‌ها.....
۴۰۹.....	اصول‌ها و مستندها در حدیث عبد الرحمن بن حجاج.....
۴۱۷.....	شیخ انصاری و نقد صحیحہ عبد الرحمن بن حجاج.....
۴۳۳.....	استدلال شهید اول برای اثبات برائت.....
۴۴۷.....	انصاری و نقد استدلال سید صدر.....
۴۹۱.....	ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (اجماع)
۴۹۳.....	اصولی‌ها و اثبات برائت با اجماع.....
۵۰۳.....	شیخ و گواهی خواستن از سخنان دانشمندان.....
۵۱۷.....	اجماع منقول و شهرت؛ دومین راه اثبات اجماع.....
۵۲۳.....	اجماع عملی؛ سومین راه اثبات اجماع.....
۵۳۳.....	ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (عقل)
۵۳۵.....	عقل؛ چهارمین مستند هواداران برائت.....
۵۴۹.....	ضرر عقوبتی و غیر عقوبتی.....
۵۵۹.....	بررسی گفته‌های ابن زهره.....
۵۷۳.....	استدلال با دستاویزهای ناکام بر برائت.....
۵۸۹.....	اثر شرعی نبودن اذن و ترخیص شارع در فعل.....
۶۰۳.....	دیگر دستاویزهای ناکام برائت.....
۶۱۹.....	ادله وجوب احتیاط در شبهات تحریمیه
۶۲۱.....	ادله اخباری‌ها برای اثبات وجوب احتیاط در شبهات بدویة تحریمیه.....
۶۴۱.....	نمونه‌هایی از روایات توقف.....

۶۵۳	یادآوری بازمانده روایات توقف
۶۶۷	امرهای مولوی و ارشادی
۶۸۱	نشانه دیگر ارشادی بودن فرمان توقف
۶۸۷	دنباله پاسخ شیخ به اخبار احتیاط و توقف
۷۰۱	تفسیر واژه «خیر»
۷۱۳	دنباله خرده گیری اصولی ها از اخباری ها
۷۲۵	نقد نقد ایانی بر اخبار وجوب احتیاط
۷۳۵	فهرست روایات
۷۳۹	فهرست روایات
۷۴۵	کتاب نامه
۷۵۴	فهرست تفصیلی

فهرست تفصیلی

مقصد سون: شک	۱۵
مكلف و احكامش	۱۹
تبیین بحث	۱۹
تعریف مكلف و خرده‌گیری آخوند خراسانی از آن	۲۰
آخوند خراسانی و ساماندهی این خرده‌گیری	۲۱
رد توجیه و نقد اشکال	۲۲
تعریف گسترده مكلف و التقات	۲۴
حالات سه‌گانه مجتهد، با حصر عقلی	۲۵
حكم شرعی عملی	۲۶
قطع و تفسیر ذاتی بودن حجیتش	۲۷
ظن و حجیتش	۲۹
حكم شک	۳۱
تطبیق متن	۳۱
شک و ملحقاتش	۳۵
تبیین بحث	۳۶
احکام حالات سه‌گانه ملقت	۳۶
حكم واقعی و حكم ظاهری	۳۷
حكم واقعی ثانوی	۳۹
پسین بودن حكم ظاهری از حكم واقعی	۴۰
دلیل علمی و اصل عملی	۴۱

۴۲	راز نام‌های «دلیل اجتهادی» و «دلیل فقاهی»
۴۲	تعریف فقه
۴۲	تطبیق متن
۵۱	تقدم اماره بر اصل
۵۱	تبیین بحث
۵۲	تعریف دلیل و اصل
۵۴	نسبت میان اصل و دلیل
۵۵	علم و خبر علمی رافع موضوع اصل
۶۰	تطبیق متن
۶۷	مصنف و توجیه تسامح پیش گفته
۶۷	تبیین بحث
۷۱	رابطه اصل و خبر
۷۱	رابطه اصل و خبر واحد معتبر
۷۲	یک اشکال و پاسخ
۷۳	اشکالی دیگر با دو پاسخ
۷۴	تطبیق متن
۸۳	دنباله توجیه مصنف
۸۳	تبیین بحث
۸۴	توضیح گسترده‌تر اشکال
۸۵	توضیح بیشتر ماده‌های افتراق و اجتماع اصل و اماره
۸۵	پاسخ
۸۶	جاهای ورود اماره بر اصل
۸۶	پاسخ شیخ به جای سوم
۸۷	نقد این پاسخ شیخ
۸۷	پاسخ شیخ به این نقد
۸۸	اشکال دیگر
۸۹	پاسخ
۹۰	تطبیق متن
۱۰۱	پادرمیانی اماره و برداشته شدن موضوع اصل
۱۰۲	تبیین بحث

۱۰۴.....	نپذیرفتن تخصیص و پذیرش حکومت
۱۰۴.....	تحقیق بحث
۱۰۶.....	مقصد سوم این کتاب
۱۰۹.....	حصر عقلمجاری اصول عملیه
۱۱۰.....	تطبیق متن
۱۲۳.....	مقام اول: شک در تکلیف (شبهه تحریمیه) - برائت، احتیاط، تخییر
۱۲۵.....	اصول عملیه
۱۲۶.....	تبیین بحث
۱۲۷.....	نکته نخست: دانستن چند تعریف
۱۲۸.....	نکته دوم: انواع اصول عملیه
۱۲۹.....	نکته سوم: راز جذبی استصحاب از دیگر اصول
۱۳۰.....	نکته چهارم: دانستن دو مطلب
۱۳۲.....	نخستین تصویر مجاری اصول عملیه
۱۳۵.....	نارسایی های این تصویر
۱۴۰.....	تطبیق متن
۱۴۷.....	ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (آیه اول)
۱۴۹.....	اولین دلیل هواداران برائت با استدلال به قرآن (آیه اول)
۱۵۰.....	تبیین بحث
۱۵۰.....	مطلب نخست شبهه نخست (برخاسته از عدم نص)
۱۵۱.....	خاستگاه شبهه در شبهه تحریمیه
۱۵۱.....	دیدگاه میرزای قمی
۱۵۲.....	شیخ و نقد این دیدگاه
۱۵۲.....	شرح دو دیدگاه
۱۵۳.....	دیدگاه علامه وحید بهبهانی
۱۵۳.....	دفاع شیخ از اخباریان، با دو احتمال
۱۵۵.....	استدلال اصولیه با ادله چهارگانه
۱۵۷.....	چگونگی استدلال با آیه

فهرست تفصیلی..... ۷۵۷

نخستین احتمال: دیدگاه نراقی.....	۱۵۷
نقد این دیدگاه و بیان احتمال دوم.....	۱۵۸
تطبیق متن.....	۱۶۱
دنباله آیه اول.....	۱۷۱
تبیین بحث.....	۱۷۱
نگاه دوباره شیخ به گفته نراقی.....	۱۷۲
احتمال چهارم.....	۱۷۳
این احتمال.....	۱۷۳
فرمان شیخ به فهم.....	۱۷۴
دیدگاه مرحوم نائینی.....	۱۷۵
شرح اسی گفته نائینی.....	۱۷۵
تطبیق متن.....	۱۷۸
دومین آیه.....	۱۸۵
تبیین بحث.....	۱۸۵
آیه دوم.....	۱۸۵
چگونگی استدلال.....	۱۸۶
قاعده ملازمه حکم عقل و شرع.....	۱۸۶
دوگونه بودن احکام عقلیه.....	۱۸۷
اخباری ها و نفی قاعده ملازمه.....	۱۸۷
پاسخ های شیخ به اخباری ها.....	۱۸۸
پاسخ نخست.....	۱۸۸
پاسخ دوم.....	۱۸۹
پاسخ سوم و اثبات ملازمه.....	۱۹۰
تطبیق متن.....	۱۹۱
دنباله دومین آیه.....	۱۹۷
تبیین بحث.....	۱۹۸
خرده گیری شیخ از استدلال اصولی ها.....	۱۹۸
نقد شیخ در ترازوی دیدگاه استاد.....	۱۹۹
میرزای قمی و متناقض دیدن استدلال.....	۲۰۰
تطبیق متن.....	۲۰۳

۲۱۵.....	سومین و چهارمین آیه.....
۲۱۶.....	تبیین بحث.....
۲۱۶.....	سومین آیه دستاویز برائتی‌ها.....
۲۱۶.....	چگونگی استدلال با این آیه.....
۲۱۷.....	شیخ و نقد این استدلال.....
۲۱۹.....	شیخ و خرده‌گیری‌اش از نقد دوم.....
۲۲۰.....	تذکر.....
۲۲۲.....	چگونگی استدلال با این آیه.....
۲۳۱.....	پنجمین آیه.....
۲۳۲.....	تبیین بحث.....
۲۳۲.....	تشریح در این مورد.....
۲۳۲.....	چگونگی استدلال با این آیه.....
۲۳۳.....	دیدگاه شیخ.....
۲۳۴.....	شیخ و گواهی خواستن دیدگاه فاضل تونی.....
۲۳۵.....	تطبیق متن.....
۲۴۱.....	ششمین آیه.....
۲۴۲.....	تبیین بحث.....
۲۴۲.....	چگونگی استدلال با این آیه.....
۲۴۲.....	دیدگاه مرحوم شیخ درباره این آیه.....
۲۴۳.....	بررسی دلالت این آیه.....
۲۴۴.....	تطبیق متن.....
۲۴۹.....	ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (سنت).....
۲۵۱.....	دومین دلیل هواداران برائت (سنت).....
۲۵۲.....	تبیین بحث.....
۲۵۳.....	انواع دلالت.....
۲۵۶.....	دو نوع شبهه.....
۲۵۷.....	توجیه مرحوم شیخ.....
۲۵۸.....	تطبیق متن.....

۲۷۱.....	دنباله بررسی حدیث رفع.....
۲۷۳.....	تبیین بحث.....
۲۷۳.....	نخستین گواه تقدیر جمیع الآثار.....
۲۷۵.....	چگونگی برداشت از این حدیث.....
۲۷۵.....	یک گمان نادرست و نقد آن.....
۲۷۶.....	دومین گواه تقدیر جمیع الآثار.....
۲۷۶.....	توجیهی دیگر برای مقدر بودن مؤاخذه.....
۲۷۷.....	مدخ و سست کردن این توجیه.....
۲۷۸.....	پاسخهای شیخ.....
۲۸۰.....	تفسیر «ما لا یطیقون» در حدیث محاسن.....
۲۸۱.....	دیدگاه علامه حلی.....
۲۸۲.....	شیخ و نقض این دیدگاه.....
۲۸۲.....	تطبیق متن.....
۲۹۳.....	تقدیر مؤاخذه در حدیث رفع، جمیع الآثار؟.....
۲۹۳.....	تبیین بحث.....
۲۹۴.....	نقد توجیه سخن علامه از سوی شیخ.....
۲۹۴.....	توجیه دوم یا نفی اجمال با أصالة العدم.....
۲۹۷.....	تطبیق متن.....
۳۰۱.....	نقد در تقدیر بودن مؤاخذه در حدیث رفع.....
۳۰۱.....	تبیین بحث.....
۳۰۲.....	نقد یک دیدگاه دیگر.....
۳۰۲.....	شیخ و سست کردن این دیدگاه.....
۳۰۴.....	توضیح بیشتر.....
۳۰۵.....	تطبیق متن.....
۳۱۱.....	مقصود از آثار در حدیث رفع.....
۳۱۱.....	تبیین بحث.....
۳۱۲.....	گونه‌شناسی آثار.....
۳۱۲.....	انواع آثار افعال.....
۳۱۵.....	پاسخهای شیخ.....
۳۱۵.....	نقدی دیگر و پاسخی دیگر.....

۳۱۶.....	تطبیق متن.....
۳۲۵.....	پاسخ مرحوم شیخ به دیگر نقدهای حدیث رفع.....
۳۲۶.....	تبیین بحث.....
۳۲۶.....	پاسخ مرحوم شیخ.....
۳۲۸.....	تطبیق متن.....
۳۳۵.....	شارع مقدس و گستره وضع و رفع احکام.....
۳۳۵.....	تبیین بحث.....
۳۳۶.....	دیدگاه ابن ادریس.....
۳۳۷.....	دفاع شیخ انصاری از ابن ادریس.....
۳۳۸.....	دو نوع حکم تکلیفی و وضعی.....
۳۳۸.....	فتأمل.....
۳۳۹.....	تطبیق متن.....
۳۴۳.....	خودنمایی های گوناگون رفع آ.....
۳۴۳.....	تبیین بحث.....
۳۴۶.....	تطبیق متن.....
۳۵۱.....	معنای رفع حسد در حدیث رفع.....
۳۵۱.....	تبیین بحث.....
۳۵۲.....	مراد از رفع حسد.....
۳۵۲.....	شیخ وحل تعارض احادیث.....
۳۵۲.....	مؤید این تلاش شیخ.....
۳۵۳.....	تطبیق متن.....
۳۵۷.....	بررسی طیره، حسد و ظن در حدیث رفع.....
۳۵۹.....	تبیین بحث.....
۳۵۹.....	شرح سه عنوان یادشده.....
۳۶۰.....	دیدگاه دانشمندان درباره حسد.....
۳۶۳.....	تطبیق متن.....
۳۷۵.....	بایسته های شبهات حکمیّه تحریمیه در سه روایت.....
۳۷۶.....	تبیین بحث.....
۳۷۶.....	دومین حدیث.....

۳۷۶	چگونگی استدلال.....
۳۷۷	پاسخ شیخ انصاری.....
۳۷۸	مراحل چهارگانه حکم.....
۳۸۱	سومین حدیث.....
۳۸۱	پاسخ شیخ به این مستند برائتی‌ها.....
۳۸۲	چهارمین حدیث.....
۳۸۲	یک نکته.....
۳۸۳	دومین شیخ انصاری برابر این مستند برائتی‌ها.....
۳۸۴	نظرس متن.....
۳۹۱	بررسی سه مستند دیگر برائتی‌ها.....
۳۹۲	تبیین بحث.....
۳۹۲	پنجمین حدیث.....
۳۹۲	شیخ و نقد این مستند.....
۳۹۳	تقسیمی دیگر برای اهل.....
۳۹۴	تذکر.....
۳۹۵	ششمین حدیث.....
۳۹۵	شیخ و نقد این دلیل.....
۳۹۶	هفتمین حدیث.....
۳۹۹	چگونگی استدلال با این حدیث.....
۴۰۰	قاعده تعارض.....
۴۰۱	تطبیق متن.....
۴۰۹	اصولی‌ها و صحیحه عبد الرحمن بن حجاج.....
۴۰۹	تبیین بحث.....
۴۱۱	تقسیمی دیگر برای جهل.....
۴۱۱	یادآوری دو نوع حکم.....
۴۱۲	تطبیق متن.....
۴۱۷	شیخ انصاری و نقد صحیحه عبد الرحمن بن حجاج.....
۴۱۸	تبیین بحث.....
۴۱۸	نخستین مقدمه.....
۴۱۸	دومین مقدمه.....

۴۱۹.....	باز هم تقسیم جاهل!
۴۲۰.....	سومین مقدمه
۴۲۱.....	تطبیق متن
۴۲۳.....	استدلال شهید اول برای اثبات برائت
۴۳۴.....	تبیین بحث
۴۳۶.....	چگونگی استدلال سید صدر
۴۳۷.....	یک نکته
۴۳۸.....	تطبیق متن
۴۴۷.....	شیخ انصاری و نقد استدلال سید صدر
۴۴۸.....	تبیین بحث
۴۴۸.....	چگونگی بررسی سخن سید صدر از سوی شیخ
۴۴۹.....	بازخوانی دیدگاه سید صدر
۴۴۹.....	قرینه‌های سه گانه شیخ
۴۵۰.....	هشدار
۴۵۱.....	استخدام؛ راهی برای ارجاع مطلوب علم
۴۵۳.....	پاسخ شیخ به ادعای استخدام
۴۵۴.....	تطبیق متن
۴۶۳.....	تبیین بحث
۴۶۵.....	پشتیبانی فاضل نراقی از سید صدر
۴۶۶.....	چگونگی استدلال فاضل نراقی
۴۶۷.....	شیخ و نقد گفته‌های فاضل نراقی
۴۶۷.....	نقدی دیگر
۴۶۸.....	تطبیق متن
۴۷۸.....	تبیین بحث
۴۷۸.....	پاسخ نقضی شیخ به فاضل نراقی
۴۷۹.....	یک اشکال
۴۸۰.....	پاسخ شیخ انصاری
۴۸۰.....	اشکال پایانی شیخ
۴۸۱.....	میرزای قمی و نقد سید صدر و پاسخ‌های شیخ

۴۸۴..... تطبیق متن

۴۹۱..... ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (اجماع)

۴۹۲..... اصولی‌ها و اثبات برائت با اجماع

۴۹۳..... تبیین بحث

۴۹۴..... انواع اجماع

۴۹۵..... نگاهی به دلیل عقلی

۴۹۵..... راههای اجماع تنجیزی

۴۹۶..... راه‌ها به دست آوردن اجماع تنجیزی

۴۹۷..... ساخت محدثان و ارباب تصانیف

۴۹۸..... تطبیق متن

۵۰۳..... شیخ و گواهی خواجه ابن خنّان دانشمندان

۵۰۴..... تبیین بحث

۵۰۹..... تفصیل منسوب به محقق اول

۵۱۰..... ادعای شیخ حسین کرکی

۵۱۱..... تطبیق متن

۵۱۷..... اجماع منقول و شهرت؛ دومین راه اثبات اجماع

۵۲۰..... تطبیق متن

۵۲۳..... اجماع عملی؛ سومین راه اثبات اجماع

۵۲۴..... تبیین بحث

۵۲۴..... دیدگاه محقق اول در باره اجماع عملی

۵۲۵..... خدشه مرحوم شیخ بر گفته محقق

۵۲۶..... تطبیق متن

۵۳۳..... ادله قائلین به برائت در شبهه تحریمیه (عقل)

۵۳۵..... عقل؛ چهارمین مستند هواداران برائت

۵۳۵..... تبیین بحث

۵۳۶..... شرح دلیل چهارم با یک قیاس اقترانی

۵۳۷..... خرده‌گیری اخباری‌ها

۵۳۸..... شیخ و نقد نقد اخباری‌ها

۵۴۱..... تطبیق متن

۵۴۹.....	ضرر عقوبتی و غیر عقوبتی.....
۵۴۹.....	تبیین بحث.....
۵۵۰.....	پاسخ شیخ.....
۵۵۰.....	خرده‌گیری آخوند خراسانی از شیخ.....
۵۵۰.....	تفاوت‌های ضرر عقوبتی و غیر عقوبتی.....
۵۵۲.....	ابن زهره و یک دلیل عقلی دیگر.....
۵۵۳.....	تطبیق متن.....
۵۵۹.....	بررسی گفته‌های ابن زهره.....
۵۶۰.....	تبیین بحث.....
۵۶۰.....	پاسخ شیخ گفته‌های ابن زهره.....
۵۶۲.....	عقیده استاد.....
۵۶۳.....	شیخ و نقد این دلیل عقلی.....
۵۶۳.....	تطبیق متن.....
۵۷۳.....	استدلال با دستاویزهای ناکام.....
۵۷۴.....	تبیین بحث.....
۵۷۴.....	استصحاب براءت؛ نخستین دستاویز ناکام.....
۵۷۵.....	انواع سه گانه مستصحاب.....
۵۷۶.....	شیخ و نقد این دستاویز صاحب فصول.....
۵۷۸.....	نقد دیگر به صاحب فصول.....
۵۷۹.....	تطبیق متن.....
۵۸۹.....	اثر شرعی نبودن اذن و ترخیص شارع در فعل.....
۵۹۰.....	تبیین بحث.....
۵۹۰.....	اذن و ترخیص.....
۵۹۲.....	خرده‌گیری دیگر شیخ از صاحب فصول.....
۵۹۳.....	خرده‌گیری مرحوم آخوند از مرحوم شیخ.....
۵۹۳.....	تطبیق متن.....
۶۰۳.....	دیگر دستاویزهای ناکام براءت.....
۶۰۳.....	تبیین بحث.....
۶۰۴.....	دومین دستاویز ناکام.....

۶۰۵.....	نقد شیخ به اصولی‌ها.....
۶۰۶.....	یادآوری یک نکته.....
۶۰۷.....	ظنون خاصه؛ گسترده یا کم دامنه؟.....
۶۰۸.....	دو راه چاره با فرض محدودیت ظنون خاصه.....
۶۰۹.....	یک پرسش و پاسخ آن.....
۶۰۹.....	سه دسته هوادار احتیاط.....
۶۱۰.....	دو گواه آشکار بودن بسیاری از احکام و اندک بودن مشبهات.....
۶۱۱.....	بمبین دستاویز ناکام.....
۶۱۱.....	پاسخ شیخ به این دستاویز.....
۶۱۲.....	تطبیق متن.....
۶۱۹.....	ادله وجوب احتیاط در شبهات تحریمیه.....
۶۲۱.....	ادله اخباری‌ها برای اثبات وجوب احتیاط در شبهات حکمیه تحریمیه.....
۶۲۲.....	تبیین بحث.....
۶۲۳.....	دو دسته مستند قرآنی اخباری‌ها.....
۶۲۵.....	کندوکاو بیشتر.....
۶۲۷.....	پاسخ نقضی شیخ انصاری به این استدلال.....
۶۲۷.....	پاسخ حلی شیخ انصاری به این استدلال.....
۶۲۹.....	دو دسته مستند روایی اخباری‌ها.....
۶۳۱.....	تطبیق متن.....
۶۴۱.....	نمونه‌هایی از روایات توقف.....
۶۴۲.....	تبیین بحث.....
۶۴۲.....	چهار روایت دیگر وجوب احتیاط.....
۶۴۴.....	یک نکته.....
۶۴۴.....	خرده‌گیری از استدلال اخباری‌ها با این روایت.....
۶۴۴.....	پاسخ شیخ انصاری به این دو نقد.....
۶۴۵.....	نقد دیگر بر استدلال اخباری‌ها با این روایت.....
۶۴۵.....	پاسخ شیخ رحمه الله به این خرده‌گیری.....
۶۴۷.....	تطبیق متن.....
۶۵۳.....	یادآوری بازمانده روایات توقف.....

۶۵۵.....	تبیین بحث.....
۶۵۵.....	نکته نخست.....
۶۵۵.....	نکته دوم.....
۶۵۷.....	پاسخ شیخ انصاری.....
۶۶۰.....	تطبیق متن.....
۶۶۷.....	امم‌های مولوی و ارشادی.....
۶۶۸.....	تبیین بحث.....
۶۶۸.....	مرهای مولوی و ارشادی و راه شناخت آنها.....
۶۷۰.....	اخباری ها و اصولی ها و ارشادی یا مولوی بودن اوامر توقف.....
۶۷۰.....	نمون‌های بوب یا استحباب اجتناب.....
۶۷۱.....	تطبیق متن.....
۶۸۱.....	نشانه دیگر ارشادی بودن فرمان توقف.....
۶۸۲.....	تبیین بحث.....
۶۸۲.....	اخباری‌ها و واژه «قف».....
۶۸۲.....	نقد این سخن اخباریان.....
۶۸۳.....	تطبیق متن.....
۶۸۷.....	دنباله پاسخ شیخ به اخبار احتیاط و توقف.....
۶۸۸.....	تبیین بحث.....
۶۸۸.....	انواع فرمان ارشادی به توقف.....
۶۸۹.....	نقض و ابرام یک اخباری.....
۶۸۹.....	پاسخ.....
۶۹۰.....	مرحوم آخوند و نقد شیخ انصاری.....
۶۹۲.....	تطبیق متن.....
۷۰۱.....	تفسیر واژه «خیر».....
۷۰۲.....	تبیین بحث.....
۷۰۲.....	بررسی واژه «خیر» در روایات امر به توقف.....
۷۰۴.....	نقد دیگر اصولی‌ها و پاسخ شیخ به آن.....
۷۰۵.....	تطبیق متن.....
۷۱۳.....	دنباله خرده‌گیری اصولی‌ها از اخباری‌ها.....

فهرست تفصیلی..... ۷۶۷

تبیین بحث.....	۷۱۴
دو نقد دیگر اصولی ها به اخبار توقف.....	۷۱۴
پاسخ شیخ.....	۷۱۵
پاسخ دیگر شیخ.....	۷۱۵
چکیده نقد شیخ به این پاسخ اصولیان.....	۷۱۷
تطبیق متن.....	۷۱۸
نقد نقد پایانی بر اخبار وجوب احتیاط.....	۷۲۵
تبیین بحث.....	۷۲۵
نقد مرحوم فاضل نراقی.....	۷۲۶
پاسخ این نقد.....	۷۲۶
یک اشغال مفرد و پاسخ آن.....	۷۲۷
تطبیق متن.....	۷۲۸
فهرست آیات.....	۷۳۵
فهرست روایات.....	۷۳۹
کتاب نامه.....	۷۴۵
فهرست تفصیلی.....	۷۵۴